

1
d
t
s
e
n
o
M

B
i
s
e
r
i
i

Mănăstiri și biserici din România
Monasteries and Churches of Romania

Moldova și Bucovina
Moldavia and Bukowina

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Gheorghiu, Mihai

Mănăstiri din România: Moldova și Bucovina / text și legendă:
Mihai Gheorghiu, Valeriu Cîmpoeru; foto.: Dan Ioan Dinescu,
Mircea Savu, Ștefan Petrescu; grafică: Ovidiu Morar, Mihaela Dulea;
trad.: Alina Cârâc.-București: NOI Media Print, 2005
ISBN: 973-7959-20-5

- I. Cîmpoeru, Valeriu
- II. Dinescu, Dan Ioan (foto.)
- III. Savu, Mircea (foto.)
- IV. Petrescu, Ștefan (foto.)
- V. Morar, Ovidiu (graf.)
- VI. Dulea, Mihaela (graf.)
- VII. Cârâc, Alina (trad.)

Cuprins

Contents

Mănăstirea Putna	10	The Putna Monastery
Mănăstirea Neamț	14	The Neamt Monastery
Mănăstirea Sfântul Ioan cel Nou	20	The Saint John the New Monastery
Mănăstirea Voroneț	22	The Voronet Monastery
Biserica Arbore	28	The Arbore Church
Mănăstirea Dobrovăț	30	The Dobrovat Monastery
Mănăstirea Moldovița	34	The Moldovita Monastery
Mănăstirea Humor	42	The Humor Monastery
Mănăstirea Sucevița	50	The Sucevita Monastery
Mănăstirea Bistrița	58	The Bistrita Monastery
Mănăstirea Slatina	60	The Slatina Monastery
Mănăstirea Galata	62	The Galata Monastery
Mănăstirea Dragomirna	64	The Dragomirna Monastery
Mănăstirea Barnova	68	The Barnova Monastery
Mănăstirea Sfinții Trei Ierarhi	70	The Holy Three Hierarchs Monastery
Mănăstirea Cetățuia	76	The Cetatuia Monastery
Mănăstirea Agapia	80	The Agapia Monastery
Mănăstirea Văratec	82	The Vratec Monastery
Mănăstirea Secu	86	The Secu Monastery
Broderii Moldovenești	90	Moldavian Embroideries

Mănăstiri și biserici din România
Monasteries and Churches of Romania

Moldova și Bucovina
Moldavia and Bukowina

Ethosul medieval românesc

The Romanian Medieval Ethos

Arhitectura religioasă moldovenească este creația remarcabilă a unei civilizații care își atinge maturitatea, echilibrul interior și o anumită autonomie, având totodată conștiința unei certe filiații spirituale. Tragedia căderii Constantinopolului găsește Țările Române într-un moment fast, de avânt și consolidare. Translația tradiției bizantine își găsește astfel un fâgaș așa-zicând „natural” la curțile domnești ale celor două țări.

Modelul impus de tradiția bizantină domină spațiul valah, dar primește neîncetat pecetea unui *genius loci* românesc. De la Ștefan cel Mare, Petru Rareș și Vasile Lupu la Cantacuzini și Brâncoveni, „Bizanțul” românesc își trăiește propriul ritm armonic dictat de o *forma mentis* autohtonă.

Stilul moldovenesc al arhitecturii religioase (influențate în mod cert de arhitectura militară și civilă) și al picturii murale este opera de bun augur a unei civilizații aflate la apogeul creativității sale. A doua jumătate a secolului al XV-lea și întregul secol al XVI-lea alcătuiesc vârsta de aur a medievalității românești, aflate în dezvoltare militară, diplomatică, culturală și artistică. Din 1400 până în 1600 trec două secole de acumulari în creația românească, ce începe să-și dezvolte personalitatea proprie, distinctă, dar permanent ancorată în matricea tradiției teologice și estetice imperiale. Biserici, mănăstiri, cetăți, miniaturi, broderii, sculpturi și atâtea altele recompun imaginea unei civilizații constituite ca un continuum al tradiției bizantine și asumându-și permanent această matrice spirituală. În toate aceste ctitorii se vede gestul voievodului care își împlinește datoria de protector și slujitor al credinței.

Pictura murală a bisericilor mănăstirilor moldovenești din epoca lui Ștefan cel Mare și cea a lui Petru Rareș reprezintă un patrimoniu universal, o dovadă a autenticității și creativității școlilor artistice

Moldavian religious architecture is the outstanding creation of a civilization about to reach maturity, interior poise, and a certain autonomy, while preserving its definite spiritual heritage. The tragic collapse of Constantinople found the Romanian Lands in a favorable moment of consolidation and progress.

Thus, the Byzantine tradition got most naturally grafted on the local spirit of the Wallachian and Moldavian courts, constantly enhanced by the Romanian *genius loci*. From Stephen the Great, Petru Rares and Vasile Lupu to the Cantacuzinos and the Brancovans, the Romanian Byzantium experienced its own harmonious rhythm dictated by a distinct autochthonous cast of mind.

The Moldavian style of religious architecture (bearing the obvious influence of military and civilian architecture) and of mural painting is the well-auguring creation of a civilization at an acme of creativeness. The second half of the 15th century and the entire 16th century represent the golden age of Romanian medievalism at the height of its military, diplomatic, cultural, and artistic development. From 1400 to 1600 the Romanian creation matured, finding a distinct personality, yet constantly anchored in the matrix of imperial theological and aesthetic tradition. Churches, monasteries, citadels, illuminations, embroideries, sculptures and many others compose the image of a civilization that went in the footsteps of the Byzantine tradition, constantly assuming this spiritual mould. All these artifacts evince also the desire of the ruling princes to fulfill their duty as protectors and servants of the faith.

The mural paintings in the Moldavian monasteries and churches from the time of Stephen the Great and Petru Rares now belong to the world heritage, standing proof of the genius and creativity of the local art schools. The churches of the Moldavian monasteries are a historic, artistic and theological expression of the

moldovenești. Bisericile mănăstirilor moldovenești sunt expresia istorică, artistică și teologică a spiritului medieval românesc. „Estetica” acestei picturi este în întregime de extracție plastică, „icoana” acestei picturi este fundamental frumusețe teologică, transmitere a mesajului liturgic.

Umanitatea picturii murale este una trasfigurată, lipsită de spațialitate, de perspectivă, pentru că „zugravul” nu construiește iluzia unei realități cotidiene, ci aduce doar vedenia unei lumi văzute sau întrevăzute de profeți, sfinți sau binecredincioși. Reprezentarea trupului uman este aici canonică, deci o funcție a semnificației teologice și nu realistă, încercând să refacă un concret vizibil natural. Imaginea este permanentă trimitere la Evanghelie, la istoria sacră *ante legem* și *post legem*. Ea aduce la prezență sensul predat. Frumusețea picturală rezidă în prospețimea tipului de abordare, în armonia coloristicii, în ingeniozitatea soluțiilor cromatice, în măiestria găsirii corespondenței dintre pictură și arhitectură, în siguranța desenului care „citește” Biblia.

De la gestul ctitoririi până la ultima imagine pictată, biserica este un act de ofrandă și un legământ de credință. Nimic nu este gratuit, nimic nu este în plus, totul este un întreg armonic.

Frescele bisericilor moldovenești ascund și transformă piatra sau cărămida în liturghie și vedere a adevărului. Piatra zidirii este transfigurată de icoană, materia este dizolvată în imagine și culoare, în semn al nevăzutului. Biserica exprimă omul medieval din spațiul românesc, spiritul său călăuzit de istoria evanghelică, întotdeauna deschisă pentru sensul judecății finale.

Ctitorul este cel care arvunește de aici comoara paradisiului și a judecății lui Dumnezeu, iar biserica este chivotul unui strașnic legământ, a unei umilințe desăvârșite numai în fața părintelui ceresc. El dăruiește și se dăruiește, reunind smerenia și mândria într-un singur gest.

Romanian medieval spirit. “The aesthetics” of this painting is entirely plastic, its “icon” expressing theological beauty, and conveying a liturgical message.

The humanity of the murals is transfixed, lacking in spatiality and perspective since the artists did not depict the illusion of daily reality but the image of a world seen or glimpsed only by prophets, saints, and the faithful. The representation of the human body is therefore canonical, a function of the theological meaning, not realistic or attempting to present a concrete natural and visible world. Images are permanently suggesting the Gospels, the sacred history *ante legem* and *post legem*. Pictorial beauty springs from the freshness of the approach, the harmonious colors, the ingenious chromatic solutions, and the masterful correspondence between painting and architecture, the assuredness of the drawing that interprets the Bible.

From their very foundation down to the last painted image, churches are an offering and a pledge of faith. Nothing is redundant, nothing is gratuitous, and everything creates a harmonious whole.

The frescoes on the Moldavian churches ensconce and turn stone or brick into liturgy and perception of the truth. The icon transforms the building stone, matter dissolves into image and color as a token of the unseen. Churches express medieval men from the Romanian space, their spirit guided by the Gospels, and constantly open to the final judgement.

The founders of religious abodes offer an advance down here for the paradisiacal treasure up there and for God’s judgement, while a church represents the ark of a mighty covenant, of consummate humility before the heavenly father. The founders give and also give themselves, combining meekness and pride in a single gesture.

Frescoes dematerialize the walls, they pierce their opaqueness and gravitational force. Gothic churches send to the sky ever-sharper shapes in a final ascensional

Fresca dematerializează zidul, îi dislocă opacitatea și forța gravitațională. Dacă biserica gotică se înalță la cer în forme din ce în ce mai ascuțite, într-o ultimă încercare ascensională, în schimb biserica pictată în exterior se dezvoltă pe orizontală, așezată molcom pe pământ și perfect armonizată cu peisajul, dar găsește alt mod de a învinge gravitația și materialitatea acoperindu-se cu icoane ale transparenței teologice și păstrând astfel numai materialitatea strict necesară a mesajului purtat de dincolo către aici și de aici către dincolo.

„Este de datoria pictorilor să execute ceea ce Părinții comandă și prescriu” dictează Conciliul de la Niceea (cf. Charles Diehl, *Byzantine Art*, Baynes & Moss, Byzantium, 1948, p.179). „Zugravul” ortodox este un emerit care trebuie să picteze sub har și în asceză o umanitate a păcatului și a mântuirii.

Marile fresce exterioare ale bisericilor mănăstirilor bucovinene sunt teologie desfășurată ca o mantie pe zidurile bisericilor, iar portretele votive ale domnitorilor, care închină „chivotele” bisericilor însuși Mântuitorului, demonstrează la rândul lor semnificația major teologică a ctitoririi.

Desigur, o dată cu începutul secolului al XVII-lea atât stilul arhitectural cât și cel pictural se modifică, hieratismul picturii murale se atenuează în bună măsură, iar arhitectura religioasă se diversifică, dobândind influențe renaștentiste și baroce care conduc la pierderea unității stilistice în favoarea ajungerii la formule unicate. Vasile Lupu, cu impresionanta sa apetență pentru fast, tradiție imperială și împrumuturi strălucitoare, este reprezentativ prin ctitoriile sale în această epocă asupra căreia își pune amprenta. Artă Moldovei intră acum într-o altă epocă și într-un alt ritm al istoriei.

Vârsta premodernă și cea modernă își anunță venirea, influențele occidentale sunt din ce în ce mai puternice, iar stilul artei creștine din ce în ce mai elastic.

attempt. In exchange, churches painted on the outside grow on the horizontal, blandly stuck to the ground, in perfect harmony with the scenery. Nonetheless, they discover another method of defeating gravity and materialness: getting covered all over with icons of theological transparency, and thus preserving only as much materialness as necessary to convey the message from beyond over here and from down here to beyond.

“It is the duty of painters to carry out what the Fathers order and prescribe”, stipulates the Council of Niceea (cf. Charles Diehl, *Byzantine Art*, Baynes & Moss, Byzantium, 1948, p. 179). The Orthodox painter is an artist who must paint with afflatus and in austerity a humanity of sin and redemption.

The great outer frescoes of the churches of the Bukovina monasteries are theology unfolding on walls like a mantle; the votive portraits of the princes dedicate the church arches to the Savior Himself, in order to prove one more time the major theological significance of the respective abodes.

With the turn of the 17th century architectural and pictorial styles changed. The hieratic nature of the murals considerably diminished, religious architecture diversified, acquiring Renaissance and baroque touches that shattered the stylistic unity in favor of unique formulas. By his foundations, Vasile Lupu, with his impressive penchant for pomp, imperial tradition and brilliant loans is representative for that epoch on which he left his indelible mark. Moldavian art entered then a new stage, a different historical rhythm.

Pre-modern and modern times were already dawning, western influences became more and more powerful, and the style of Christian art showed tremendous elasticity. Byzantine tradition started to fade away, although mural painting continued to obey the Byzantine painting canons. The monuments and the painting of the 18th century attest to all these changes as well as to the more and more diverse trends emerging.

Tradiția bizantină devine un ecou din ce în ce mai palid, deși pictura murală va respecta în continuare erminia picturii bizantine. Monumentele și pictura secolului al XVIII-lea atestă toate aceste schimbări, precum și influențele din ce în ce mai diverse, care își fac simțită prezența.

Începând cu 1711, o dată cu prima domnie fanariotă, Moldova, și cu ea întreaga civilizație românească, intră într-o epocă nouă, dominată de instabilitate, de control excesiv al Porții, dar și de o deschidere pronunțată spre influențele occidentale vehiculate tocmai prin intermediul fanarioților. Aceste influențe vor decide în final drumul spre modernitate al culturii române și integrarea sa în concertul european al secolului al XIX-lea. Dar chipul culturii române va rămâne totuși dominat în permanență de o tensiune dublă guvernată de o origine dublă a stilului național. Orient bizantin și occident european au fost și rămân dimensiuni ale sintezei culturii românești.

Starting with 1711 and the first ruler from the Phanar appointed to the Moldavian throne, the Romanian land and its entire civilization embarked upon a new epoch marred by instability and the Porte's excessive control, yet also benefiting from western touches brought about by the very Phanar rulers. All this minglement would finally pave the way for the modern times of the Romanian lands, which became integrated into the European concert in the 19th century. Still, the Romanian culture remained prone to a two-fold tension governed by the dual origin of the national style. The Byzantine Orient and the European Occident will stay for ever blended in the Romanian spirit and culture.

Mihai Gheorghiu

Mănăstirea Putna

The Putna Monastery

Biserica Mănăstirii Putna,
văzută dinspre sud-vest

The church of the Putna Monastery,
seen from the southwest

Ctitorie și necropolă a voievodului Ștefan cel Mare, centru artistic și cărturăresc. Construită în 1466-1469, ca mănăstire fortificată, a fost refăcută în 1472, în urma unui incendiu. Pustiită de mai multe ori și reconstruită în 1966-1988, ea nu mai păstrează din epoca lui Ștefan cel Mare decât Turnul Tezaurului (1481). Muzeul mănăstirii posedă o bogată colecție de broderii religioase vechi, manuscrise miniaturate și obiecte de cult.

De dimensiuni impunătoare, biserica mănăstirii, cu hramul Adormirea Maicii Domnului, a fost ridicată între 1654 și 1662 de domnitorii Vasile Lupu și Gheorghe Ștefan. Edificiul reia planul bisericii inițiale: plan treflat, cu proporții alungite, având 37 m lungime, 15 m lățime în dreptul absidelor laterale și 33 m înălțime. Interiorul este împărțit între tinda dreptunghiulară, pronaosul pătrat, camera mormintelor, dreptunghiulară, despărțită de naos prin două coloane, naosul pătrat, prelungit lateral de absida secundară, și altarul din absida principală.

Biserica adăpostește mormântul lui Ștefan cel Mare și pe cele ale urmașilor săi, până la Petru Rareș.

Foundation and necropolis of Ruler Stephen the Great, a center of arts and letters, Putna was erected between 1466 and 1469 as a fortified monastery, and then retouched in 1472, following a fire. Laid waste several times, it was rebuilt between 1966 and 1988, the only element preserved from the time of Stephen the Great being the Treasury Tower (1481). The monastery's museum boasts a rich collection of old religious embroideries, illuminated manuscripts, and objects of cult.

Between 1654 and 1662, Rulers Vasile Lupu and Gheorghe Ștefan erected the Dormition of the Virgin Church, so impressive in size, on a design similar to an older one. The church of the Putna Monastery is built on a trefoiled design of prolonged sizes, 37 m long and 15 m wide at the lateral apses, and 33 m high. The interior features the rectangular porch, the square pronaos, the rectangular mortuary separated from the naos by two columns, the square naos that goes laterally to the secondary apse, and the altar in the main apse.

The abode shelters the tombs of Stephen the Great and his descendants, down to Petru Rares.

Mănăstirea Putna

Litografie color de Knapp Franz
Xavier, 1859-1860.

The Putna Monastery

Coloured litography
Knapp Franz Xavier, 1859-1860.

Vedere panoramică dinspre nord-est

Turnul Tezaurului, așezat pe latura de vest a zidului incintei, este singurul element arhitectonic păstrat din ansamblul original.

Panoramic view from the northeast

On the western side of the precincts wall, the Treasury Tower is the only architectural element still standing from the old ensemble.

Camera mormintelor din biserica Mănăstirii Putna

Mormântul ctitorului Ștefan cel Mare (decedat în 2 iulie 1504).

Mortuary room in the church of the Putna Monastery

Tomb of founder Stephen the Great (died on July 2, 1504).

„Ștefan Vodă cel Bun, când s-au apucat să facă Mănăstirea Putna, au tras cu arcul Ștefan Vodă dintr-un vârșu de munte, ce este lângă mănăstire, și unde au agiuns săgeata au făcut prestolul în oltariu. Și este mult loc de unde au tras până la mănăstire...” (cronicar Ion Neculce, 1672-1745)

“Ruler Stephen the Kind, when he made up his mind to build the Monastery of Putna, he stretched his bow and shot an arrow that flew right from the top of the mount close to the monastery, and where the arrow struck there the table in the altar was laid. And, I vouch, the distance between the monastery and the place from where he shot the arrow is quite remarkable...” (chronicler Ion Neculce, 1672-1745)

Mănăstirea Neamț

The Neamt Monastery

Mănăstirea Neamț, vedere aeriană

Prim-plan cu aghiazmatarul.

The Neamt Monastery, bird's eye view

Close-up of the holy waterfont.

A fost ctitorită în secolul al XIV-lea, mai întâi de Petru Mușat, apoi de Alexandru cel Bun. În incinta mănăstirii sunt două biserici și două paraclise: Biserica mare Înălțarea Domnului (secolul al XV-lea) și Biserica Sfântul Gheorghe (secolul al XIX-lea), paraclisele Buna Vestire (secolul al XVI-lea) și Adormirea Maicii Domnului (secolul al XVIII-lea).

Biserica mare încununează prin arhitectura sa stilul moldovenesc inițiat în epoca lui Ștefan cel Mare. Este un monument arhitectonic impresionant, sinteză a tuturor elementelor arhitecturii moldovenești, apogeu al arhitecturii religioase a epocii. Pictura originală s-a mai păstrat în altar, naos și camera mormintelor; în pridvor și pronaos, pictura datează din timpul lui Petru Rareș. Ultima restaurare, realizată între anii 1954 și 1961, a readus la forma inițială biserica lui Ștefan și cetatea. Biserica este caracterizată de eleganță, armonie a proporțiilor, ingeniozitate a soluțiilor arhitectonice, armonia combinațiilor cu elemente arhitecturale gotice.

Așezământul posedă cea mai mare bibliotecă mănăstirească (18 000 volume, incluzând manuscrise de mare valoare) și un muzeu cu o valoroasă colecție de artă bisericească.

This abode was founded in the 14th century first under the care of Petru Musat and then of Alexander the Kind. Within the monastery complex there are two churches and two chapels: the big Ascension Church (the 15th century), the St. George Church (the 19th century), the chapels The Annunciation (the 16th century) and The Dormition (the 18th century).

The architecture of the big church is in Moldavian style dating from the time of Stephen the Great. An impressive monument of architecture, the church achieves a synthesis of all the elements of Moldavian architecture, being an acme of the religious art at that time. Original paintings have been preserved in the altar, naos and mortuary, while the paintings of the porch and the pronaos go back to the time of Petru Rares. The latest restoration works, carried out between 1954 and 1961, returned Stephen's church and the fortress to their former looks. Elegant, of harmonious proportions, the church also evinces harmonious Gothic borrowings.

The abode boasts the biggest monastery library (18.000 volumes, including highly valuable manuscripts) and a museum with a priceless collection of religious art.

O parte din incinta mănăstirii, cu bisericile Înălțarea Domnului (secolul al XV-lea) și Sfântul Gheorghe (secolul al XIX-lea)

Vedere dinspre sud-vest.

Parts of the monastery precincts with the Ascension Church (15th century) and Saint George Church (19th century)

View from the south-west.

Sărbătoarea hramului Mănăstirii Neamț
Fotografie de epocă.

Celebration of the Neamt Monastery dedication day
Period photograph.

Tetraevangelul lui Gavriil Uric, 1429
 Miniatură: Sfântul Apostol Luca.

The Four Gospels of Gavriil Uric, 1429
 Miniature: Saint Apostle Luke.

Tetraevangelul lui Gavriil Uric, 1429
 Începutul evangheliei după Marcu.

The Four Gospels of Gavriil Uric, 1429
 Beginning of the Gospel according to Saint Mark.

Tetraevangelul lui Gavriil Uric, 1429
 Miniatură: Sfântul Apostol Marcu.

The Four Gospels of Gavriil Uric, 1429
 Illumination: Holy Apostle Mark.

Trapeza Mănăstirii Neamț

Imagine din perioada interbelică.

Refectory of the Neamt Monastery

Picture from the interbellum period.

Biserica mare, Înălțarea Domnului. Exonartex
Nișa ferestrei și fresce restaurate stângaci în 1850.

The big Ascension Church. Exonartex
Window niche and awkwardly restored frescoes from 1850.

Fațada vestică și aghiazmatarul Mănăstirii Neamț

Clădirea are un acoperământ bulbat și a fost construită în 1836-1847 și pictată în 1974-1977 de Teodor Varahil-Moraru. Și această clădire, dar mai ales turnul-clopotniță cu patru etaje sub care se arcuiește intrarea în incintă, creează o puternică impresie de monumentalitate. Fotografie interbelică.

The westerf façade and the holy waterfont of the Neamt Monastery

The building with a bulbous roof was built between 1836 and 1847 and painted between 1974 and 1977 by Teodor Varahil-Moraru. This construction and particularly the four-storied belfry under which stands the entry give a powerful sense of monumentality. Interbellum photo.

Mănăstirea Sfântul Ioan cel Nou

The Saint John the New Monastery

Mănăstirea Sfântul Ioan cel Nou

Vedere aeriană dinspre sud.

The Saint John the New Monastery

Bird's eye view from the south.

Este ctitoria lui Bogdan al III-lea, fiul lui Ștefan cel Mare (1514), fiind terminată de Ștefăniță Vodă, nepotul marelui voievod, urmând apoi, „de sub ferestre în sus”, a fi zugrăvită la comanda lui Petru Rareș (1532-1534), pridvorul fiind adăugat de Petru Șchiopul, la 1579.

Biserica, cu hramul Sfântului Gheorghe, în formă de navă și cu pridvor cu intrare laterală, nu și-a schimbat prea mult înfățișarea de-a lungul timpului; doar acoperișul, inițial din plumb, a fost înlocuit la sfârșitul secolului al XIX-lea, cu unul de țiglă multicoloră. Pictura datează din timpul lui Ștefăniță-Vodă, iar pe fațada sudică se păstrează și pictura exterioară.

Numele de Sfântul Ioan cel Nou vine de la moaștele acestui sfânt adăpostite aici; ele au fost aduse de la Cetatea Albă la Suceava în 1402 de Alexandru cel Bun, unde Ioan din Trapezunt a fost martirizat în 1303. Mănăstirea a fost înființată după 1783, când au fost readuse aici moaștele Sfântului Ioan cel Nou, duse de mitropolitul Dosoftei în pribegia sa din Polonia.

Așezământul are o organizare adecvată catedralelor mitropolitane, fiind reședința Arhiescopiei Sucevei și a Rădăuților și a doua reședință a mitropolitului Moldovei.

It is the foundation of Bogdan III, son of Stephen the Great (1514), and it was finished by Ruler Ștefăniță, nephew of the great prince. Then it was painted "from the windows upwards" upon the orders of Ruler Petru Rareș (1532-1534), while the porch was added under Peter the Lambe, in 1579.

The church, dedicated to Saint George, in the shape of a nave, has a porch with a lateral entrance. It has remained unchanged over the centuries. Only the roof, initially made of lead, was replaced in the 19th century with multicolored tiles. The painting dates from the reign of Ruler Ștefăniță, and the southern façade still features the original frescoes.

The name of Saint John the New comes from the relics of this saint, housed by the religious abode. In 1402, Alexander the Kind brought them to Suceava from Cetatea Alba where John of Trebizond was martyred in 1303. The monastery was set up after 1783 when the relics of Saint John the New were brought over after having been taken by metropolitan bishop Dosoftei, exiled to Poland.

The abode is organized in conformity with the rules for metropolitan cathedrals, being the seat of the Suceava and Radauti Archbishopric and the second residence of the metropolitan bishop of Moldavia.

Biserica Sfântul Gheorghe după restaurare

Acoperișul din plumb a fost înlocuit cu țigle multicolore. Fotografie interbelică.

The Saint George Church after restoration

Multicolored tiles replaced the lead roof. Interbellum photo.

Mănăstirea Voroneț

The Voroneț Monastery

Biserica Mănăstirii Voroneț

Judecata de Apoi, frescă de pe fațada de vest.

The church of the Voronet Monastery

The Last Judgement, frescoe on the western façade.

A fost ctitorită de voievodul Ștefan cel Mare în anul 1488, fiind construită în trei luni și 21 de zile.

Biserica, cu hramul Sfântului Gheorghe, este celebră prin pictura exterioară și interioară, executată în 1534-1535, în timpul lui Petru Rareș. Picturile, realizate pe un fond albastru deschis (vestitul „albastru de Voroneț”), se caracterizează prin monumentalitate, claritate și rigoare compozițională.

În 1547, mitropolitul Grigorie Roșca a adăugat bisericii un pridvor închis, care a fost pictat la exterior de meșterul Marcu; pronaosul a fost pictat în 1550.

Desființată în anul 1986, mănăstirea a fost reînființată după 1989, fiind în prezent un monument UNESCO.

The abode was built under Ruler Stephen the Great, in 1488, more exactly in three months and 21 days.

Being dedicated to Saint George, the church is famous for its outer and inner frescoes created between 1534 and 1535, during the reign of Petru Rares. The paintings, on a light blue background (the celebrated “Voronet blue”) are monumental, clear and rigorously composed.

In 1547, metropolitan Grigorie Rosca added a closed porch, painted by master Marcu. The pronaos was painted in 1550.

Disbanded in 1986, the monastery was reestablished after 1989 and now is a UNESCO world heritage monument.

Biserica mănăstirii văzută
dinspre sud-est

The church of the monastery
seen from southeast

Judecata de Apoi, frescă de pe fațada de vest a bisericii (1534-1535)

Compoziție impresionantă, acoperind tot peretele de vest al pridvorului. Tema este prezentă în toate picturile murale ale bisericilor bucovinene, având o semnificație teologică majoră. În imagine sunt reprezentate porțile Raiului cu Cel Vechi de Zile, încadrat de semnele zodiacului (centru, sus). În planul inferior un registru îl înfățișează pe Iisus ca judecător suprem (centru), încadrat de Fecioara Maria și Ioan Botezătorul ca intercesori. De o parte și de alta, pe bănci, se află apostolii, vegheați de cete de îngeri. În registrul următor, elementul central este tronul Hetimasiei, la picioarele căruia au îngenunchat Adam și Eva. În stânga tronului se află cetele dreptilor, în dreapta cetele nelegiuitorilor, formate din necredincioși evrei, turci, tătari și armeni, (ceea ce este o inovație a epocii lui Petru Rareș, care aduce pentru prima dată în figurație elementul etnic pentru caracterizarea cetei păcătoșilor). În registrul următor sunt reprezentate căile pe care merg cele două cete: calea Raiului (pentru drepti) și calea Iadului (pentru necredincioși).

The Last Judgement, frescoe on the western façade of the church (1534-1535)

An impressive composition that covers the whole western wall of the porch. The theme is present in all the murals of Bukovina churches, having a major theological significance. The picture presents the gates of Heaven with the Ancient of days surrounded by the signs of the zodiac (center up), followed, in a lower register, by Jesus as the supreme judge (center), with the Virgin and John the Baptist as intercessors, on the right and on the left. On both sides, on benches, there are the apostles guarded by groups of angels. The next register presents the Hetoimasia throne in the middle, with Adam and Eve kneeling. On the left of the throne there stand the righteous, and on the left the sinners, including the heathen, the Jews, the Turks, the Tartars and the Armenians (the ethnic element used to describe the sinners is an innovation dating from the time of Petru Rares). The next register presents the two paths followed by the two groups: the path to Heaven (for the righteous), and that of Hell (for the evil).

Fresce de pe fațada de nord a
bisericii Mănăstirii Voroneț

În registrul superior:

Facerea

În registrul mediu:

Scene din Evanghelie

Frescoes on the northern façade
of the Voronet Monastery
church

In the higher register:

Genesis

In the the medium register:

Scenes from the Gospels

În registrul inferior:

Sfinți și scene de martiriu

In the lower register:

Saints and martyrdom scenes

Fațada de est, absida principală a bisericii

Fresca înfățișează *Cinul*,
registrul superior cuprinzând
Îngerii, Serafimii și Profeții; în
axa absidei: Hristos Pantocrator,
Fecioara în Glorie.

The eastern façade, the main apse of the church

The superior part of the Chosen
Hosts, comprising the Angels,
the Seraphims and the
Prophets. On the axis of the
apse, from top to bottom:
Christ Pantocrator, the Holy
Virgin in Glory.

„Iară Ștefan-Vodă, mergând de la
cetatea Neamțului în sus pre Moldova,
au mârșu pe la Voroneț, unde trăie un
părinte sihastru, pre nume Daniil. Și
bătând Ștefan-Vodă în ușa sihastrului
să-i descuie, au răspunsu sihastrul să
aștepte Ștefan-Vodă afară până ce și-
au istovit ruga. Și după ce și-au istovit
sihastrul ruga, l-au chemat în chilie pre
Ștefan-Vodă. Și s-au ispovedit Ștefan-
Vodă la dânsul. Și au întrebat Ștefan-
Vodă pe sihastru ce va mai face, că nu
poate să mai bată cu turcii: închina-va
țara la turci, au ba? Iar sihastrul au dzis
să nu o închine, că războiul este al lui,
numai, după ce va izbândi, să facă o
mănăstire acolo în numle Sfântului
Gheorghe, să fie hramul bisericii.”
(cronicar Ion Neculce, 1672-1745)

“And Ruler Stephen, rode up from
the Citadel of Neamt along the
Moldavia, to Voronet, where a hermit
called Daniil lived. And when he
knocked on the door, the hermit
replied that the Ruler should wait until
he was done with his praying. And
when the recluse finished his
devotions, he asked Stephen in and the
Ruler made his confession. And then
the Ruler asked the hermit what he
could do for he was no onger capable
of facing the Turks. So, should he
surrender the country or not? And the
hermit said that he should not
surrender for the victory would be his
and when he had vanquished the
enemy he should erect a monastery on
the spot, dedicated to Saint George.”
(chronicler Ion Neculce, 1672-1745)

Biserica Arbore

The Arbore Church

Fațada sudică a bisericii,
cu intrarea

The southern façade of the
church, with the entrance

Biserica mănăstirii a fost construită la 1503 de Luca Arbore, portarul Sucevei, ca paraclis al curților sale și ca loc de înmormântare pentru neamul său.

Pictura bisericii a fost executată de Dragoș Coman în 1541, un zugrav remarcabil, fiul unui preot din Iași. Pictura este monumentală, cu un colorit dominat de o nuanță de verde albastrui ceruleum.

Luca Arbore, gatekeeper of Suceava erected the church of the monastery in 1503 as a chapel for his court, and repository for his family.

Dragos Coman, a remarkable artist, the son of a priest from Iasi, painted the church, in 1541. It is a monumental composition where blue-green (cerulean) prevails.

Fațada de vest

Forma de nișă apare ca un element inedit, având rolul de a crea un spațiu cultic exterior.

Western façade

The niche form is an original element, creating an exterior cult space.

Mănăstirea Dobrovăț

The Dobrovat Monastery

Biserica văzută dinspre sud-vest

The church seen from the southwest

Este o ctitorie a voievodului Ștefan cel Mare (1503-1504), pictura fiind executată mai târziu (1527-1531), în timpul lui Petru Rareș. Programul iconografic cuprinde aici într-o formă embrionară programul picturii exterioare al bisericilor ce vor fi înălțate mai târziu.

Biserica cu hramul „Pogorârea Sfântului Duh”, construcție de o maiestuoasă monumentalitate, a fost restaurată și adusă la forma inițială în 1975. Este realizată în stil moldovenesc, după un plan dreptunghiular. Turlele au fost înlăturate cu prilejul restaurării, biserica fiind acoperită cu învelitoare de tablă de cupru. Pereții laterali au ca întărituri trei contraforți pe fiecare latură.

Ruler Stephen the Great (1503-1504) built it, while the painting was executed later, (1527-1531), during the reign of Petru Rares. The iconography contains in the bud the whole program of outer church painting to be carried out later.

The church dedicated to the Annunciation is majestically monumental, and it was restored to its initial form in 1975. This is a construction in Moldavian style with a rectangular design. The turrets were removed during the restoration process, when the church was covered in copper sheet. The lateral walls have three buttresses on each side.

Turnul porții, cu decorații baroc-moldovenești (secolul al XVIII-lea)

Gate tower, with decorations in the Moldavian-Baroque style (18th century)

Tablou votiv

Voievozii Ștefan cel Mare, Bogdan al III-lea și Petru Rareș.

Votive painting

The rulers Stephen the Great, Bogdan III and Petru Rareș.

Fragment din portalul și luneta bisericii
Fragment of the church portal and lunette

Pictură murală în naos

Sfinții Impărați Constantin și Elena.

Mural painting in the nave

Sts. Emperors Constantine and Helena.

Mănăstirea Moldovița

The Moldovita Monastery

Fragment din fațada sudică a bisericii
cu pridvorul deschis

Fragment of the southern façade of the church
with the open porch

A fost ctitorită de Petru Rareș în 1532 (lângă ruinele mănăstirii fondate în 1402-1410 de Alexandru cel Bun), în forma în care se păstrează astăzi: Biserica Buna Vestire, chiliile și casa domnească, înconjurată de ziduri puternice cu turnuri de apărare. În 1612, mitropolitul Efreim a refăcut incinta fortificată, înălțând, în colțul de nord-vest o clisiarniță, care adăpostește astăzi muzeul mănăstirii.

Biserica, având toate caracterele arhitecturale statornicite în Moldova pe vremea lui Ștefan cel Mare, plus un pridvor deschis, este pictată în interior și la exterior (1537).

Pridvorul se deschide cu trei arcade mari în arc frânt pe peretele vestic, câte o arcadă pe cel de sud și cel de nord. În imagine este vizibil și pronaosul dreptunghiular, cu câte două ferestre mari, în arc frânt, pe pereții de sud și de nord. Turla se înalță pe o bază dublu stelată, element specific stilului moldovenesc. Plastica ornamentală combină elemente de gotic târziu și renaștentiste. Este monument UNESCO.

Built by Petru Rares, in 1532 (close to the ruins of the monastery founded between 1402 and 1410 by Alexander the Kind), the complex as it is today features the Annunciation Church, the cells and the princely residence surrounded by powerful defense towers. In 1612, metropolitan bishop Efreim rebuilt the fortified precincts and erected a treasury in the northwestern corner, which today houses the museum of the monastery.

The church, with all its architectural characteristics established during the time of Stephen the Great, also includes an open porch, and is painted on the inside and the outside (1537).

The church porch opens into three big pointed arcades on the western wall, and an arcade on each of the southern and the northern walls. Also visible are the rectangular pronaos with two big windows on the southern and northern wall. The turret of the church raises from a doubly starred foundation, a specific element of the Moldavian style. The ornaments combine late Gothic and Renaissance elements. The abode is a UNESCO world heritage site.

Colț din incinta mănăstirii

A corner of monastery inner court

Mănăstirea Moldovița

Vedere aeriană.

The Moldovița Monastery

Bird's eye view.

Biserica mănăstirii, văzută dinspre sud-est
The monastery church, seen from southeast

Mănăstirea Moldovița
Litografie color din secolul al XIX-lea de Knapp
Franz Xavier.
The Moldovita Monastery
Colour lithography from 19th century by Knapp
Franz Xavier.

Pronaosul bisericii, nișele ferestrelor:
scene din *Menologiu*

The narthex of the church, window
niches: scenes from *The Menologion*

Iisus Pantocrator
Detaliu de pe bolta naosului bisericii.

Jesus Pantocrator
Detail from the vault of the church naos.

Răstignirea
Pictură murală în absida de nord a naosului.

The Crucifixion
Mural on the northern apse of the naos.

Fragment din fațada sudică a bisericii
Fragment from the southern façade
of the church

Sinod ecumenic, fragment de frescă
Ecumenical synod, fragment of a fresco

Asediul Constantinopolului
Detaliu de frescă pe peretele sudic
al bisericii.

The Siege of Constantinople
Frescoe detail on the southern wall
of the church.

Mănăstirea Humor

The Humor Monastery

Pridvorul bisericii, văzut dinspre sud

The church porch, seen from the south

A fost întemeiată la începutul secolului al XV-lea de vornicul Oană și rectitorită în 1530 de logofătul Teodor Bubuiog. Biserica actuală, cu hramul Sfântului Gheorghe, fără turlă și cu pridvor deschis, a fost pictată în întregime, atât în interior cât și la exterior, în 1535 de zugravul Toma din Suceava. Turnul clopotniței a fost construit în 1641.

Din punct de vedere arhitectural, biserica este formată din: pridvor deschis, pronaos, naos și altar. Între pronaos și naos este situată camera mormintelor. Pentru prima dată în arhitectura religioasă moldovenească apare pridvorul deschis. De asemenea, tot pentru prima oară apare diaconiconul (camera icoanelor), în partea de nord-vest. Elevația bisericii surprinde prin eliminarea turlei de pe naos; în locul ei, boltirea se face printr-o calotă sprijinită pe arce suprapuse, ca în mai vechile biserici, ctitorite de Ștefan cel Mare, de la Borzești și Războieni. Mănăstirea figurează pe lista monumentelor UNESCO.

It was founded in the early 15th century by High Steward Oana and retouched in 1530 by Chancellor Teodor Bubuiog. The present church, dedicated to Saint George, without turrets and with an open porch, was painted both on the outside and the inside in 1535 by artist Toma of Suceava. The belfry tower was erected in 1641.

Architecturally, the church is made up of an open porch, pronaos, naos, and altar. Between the pronaos and the naos, there is the mortuary. It is for the first time in Moldavian religious architecture that we see an open porch. Likewise, it is also for the first time that we have a diaconicon (treasure room), on the northwestern side of the church. The elevation of the church is surprising as it has eliminated the turret on the naos; instead the vaulting is achieved by a dome supported on superposed arches like in the older churches erected by Stephen the Great at Borzesti and Razboieni. The monastery is featured on the UNESCO world heritage list of monuments.

Vedere aeriană a bisericii, dinspre est

Bird's eye view of the church seen from the east

Procesiune la hramul mănăstirii, fotografie de epocă
Procession on the monastery's dedication day, period photograph

Tetraevangeliarul de la Humor
 Ferecătură în argint.
The Humor Gospels
 Bound in silver.

Tetraevangeliarul anonim
 A fost realizat în perioada lui Ștefan cel Mare și a lui Bogdan al III-lea.
Anonymous Gospels
 Dating from the time of Stephen the Great and Bogdan III.

Sfântul Nicolae taie copacul cu demonul
 Detaliu de pictură exterioară pe fațada sudică a bisericii.
Saint Nicholas cutting the tree with the devil
 Detail from the outer painting on the southern façade of the church.

Biserica Mănăstirii Humor, fațada sudică

Pictură murală, reprezentând *Glorificarea Mariei*.

The church of the Humor Monastery, southern façade

The mural painting features *the Glorification of the Virgin*.

Arhanghel și heruvimi
Detaliu de pe bolta pridvorului.

Archangel and cherubs
Detail of the porch vault.

Judecata de Apoi, detaliu
Frescă de pe peretele estic al pridvorului.

The Last Judgement Day, detail
Frescoe on the eastern wall of the porch.

Biserica Mănăstirii Humor

Bolta pridvorului, arcul central:
Sfinții Ilarion și Hariton, încadrați de
heruvimi și arhangheli.

Church of the Humor Monastery

The vault of the porch, the central arch:
Saints Ilarion and Hariton, between
cherubims and archangels.

Judecata de Apoi, fragment
Frescă de pe peretele estic al pridvorului.

The Last Judgement, fragment
Frescoe from the eastern wall of the porch.

Mănăstirea Sucevița

The Sucevita Monastery

Biserica Mănăstirii Sucevița

Pictură murală pe absida de nord.

Church of the Sucevita Monastery

Mural painting on the northern apse.

Este o ctitorie din anii 1581-1601 a fraților Movilă: vornicul Ieremia și paharnicul Simion, viitori domni, și Gheorghe, mitropolit al Sucevei. Mănăstirea este alcătuită dintr-o spațioasă incintă în formă de patrulater, înconjurată de ziduri înalte, întărite cu masive turnuri de colț și cu turnul porții, în care se află paraclisul din clădirile monastice și din biserică.

Cu un plan alungit, compartimentat în naos triconc, gropniță, pronaos și pridvor închis (cu alte două pridvoare deschise adăugate la intrările de nord și sud), biserica se remarcă prin eleganța formelor arhitectonice și bogăția picturilor care împodobesc atât interiorul cât și exteriorul său; ele au fost realizate de zugravul Ion și fratele său Sofronie, înainte de 1596. Mănăstirea Sucevița este inclusă de UNESCO în lista patrimoniului cultural mondial.

This above was erected between 1581 and 1601 by the Movila brothers: Minister of Justice Ieremia and Simion, future princes, and Gheorghe, metropolitan bishop of Suceava. The monastery has spacious quadrilateral precincts surrounded by high walls, strengthened by massive corner towers and a gate tower housing the chapel, then the monastic buildings, and the church.

Built on a long design, consisting of a trefoiled naos, vault, pronaos and closed porch (with two open porches added to the north and south entrances), the church stands out by its elegant architecture and the richness of the paintings decorating it on the inside and on the outside. These are the creation of artist Ion and his brother Sofronie, before 1596. Sucevita Monastery is included on the UNESCO world heritage list.

Vedere panoramică a mănăstirii

Panoramic view of the monastery

Pridvor deschis pe fațada de sud

Open veranda on southern façade

Pictură murală: *Cărturarii*, detaliu

Mural painting: *The Scholars*, detail

Pictură pe fațada de nord

Scara Virtuților (*Scara Sfântului Ioan Climax*),
iar în registrul superior scene din *Geneză*.

Picture on the northern façade

The Ladder of Virtues (*Ladder of St. John Climax*) and in the upper register scenes from *Genesis*.

Fragment din fațada de sud-est,
cu cinci registre din *Cin*

Fragment of the southeastern façade with
five registers of *the Order*

Fragment din fațada de nord a altarului și a absidei naosului

Cinul cu cele șapte trepte (de jos în sus): Martirii, Ierarhii, Arhanghelii și Apostolii, Profeții, Îngerii, Serafimii.

Fragment of the northern façade of the altar and of the naos apse

The Order with the seven levels (from bottom up): the Martyrs, the Hierarchs, the Archangels and the Apostles, the Prophets, the Angels, the Seraphims.

Fațada absidei principale

Trei registre din *Cin*: Ierarhii, Arhanghelii și Apostolii, Profeții.

Main apse of the church façade

Three registers of *the Order*: Hierarchs, Archangels and Apostles, Prophets.

Turla bisericii
The turret of the church

Iisus Hristos cel Vechi de Zile

Bolta stângă a pronaosului.

Jesus Christ the Ancient of Days

Left vault of the pronaos.

Ospitalitatea lui Avraam (Sfânta Treime)

Bolta dreaptă a pronaosului.

Abraham's hospitality (The Holy Trinity)

Right vault of the pronaos.

„Am fugit și am ajuns la Mănăstirea Bistrița și intrând am căzut la pământ înaintea sfintelor icoane și mult am plâns, așisdere și egumenul și tot soborul plângea împreună cu mine, cu fierbinți lacrimi...” (Document de danie a lui Petru Rareș, 1538).

“I ran away and I got to Bistrita Monastery, and upon entering I fell to the floor before the holy icons and I cried, and the Father Superior was also crying and with him the entire group of priests were crying bitter tears...” (Donation parchment of Petru Rares, 1538).

Mănăstirea Bistrița

The Bistrita Monastery

Biserica Mănăstirii Bistrița

Vedere dinspre sud.

The Church of the Bistrita Monastery

View from the south.

Mănăstirea are patru ctitori voievozi mușatini: Alexandru cel Bun, Ștefan cel Mare, Petru Rareș și Alexandru Lăpușneanu. A fost întemeiată înainte de 1407, iar între 1541 și 1546 Petru Rareș a consolidat biserica lui Alexandru cel Bun. Aceasta a fost reconstruită integral în 1554. Pictura în ulei datează din 1814. Mănăstirea a fost restaurată între anii 1969 și 1983, aducându-i-se multe și importante îmbunătățiri; numai pridvorul păstrează fragmente din pictura originală. Incinta are formă pătrată, fiind protejată de ziduri puternice de piatră și o înălțime inițială de aproximativ 4m, prevăzute cu metereze și drum de strajă. Intrarea principală este situată pe latura sudică. La nord se află turnul clopotniței zidit de Ștefan cel Mare în 1498, după victoria din Codrîi Cosminului.

The monastery was founded by four princes of the Musat dynasty: Alexander the Kind, Stephen the Great, Petru Rares and Alexandru Lapusneanu. Founded before 1407, between 1541 and 1546 Petru Rares consolidated the work of Alexander the Kind. In 1554, the whole abode was built anew. The oil painting dates to 1814. The monastery was restored between 1969 and 1983, when several important improvements were made. Only the porch preserves some original paintings. Rectangular in shape, the monastery precincts are protected by strong stone walls, initially four meters high, provided with battlements and a sentry path. The main entrance is situated on the southern side. The belfry tower stands on the northern side, and it was erected by Stephen the Great in 1498, after the victory at Codrîi Cosminului.

Mănăstirea Bistrița văzută dinspre sud-vest

Fotografie din perioada interbelică.

The Bistrita Monastery seen from southwest

Interbellum photo.

Mănăstirea Slatina

The Slatina Monastery

Biserica văzută dinspre sud-vest

The church seen from the southwest

Este ctitoria și necropola voievodului Alexandru Lăpușneanu, care este reprezentat, împreună cu întreaga familie, în tabloul votiv din pronaosul bisericii.

Mănăstirea a fost construită de meșteri locali și din Transilvania, fiind sființită, conform cronicarului Grigore Ureche, la 14 octombrie 1558, dar lucrările au continuat și după acesastă dată, când s-au zidit casa domnească, chiliile, zidurile și turnurile de apărare. Pictura, opera unor zugravi moldoveni din secolul al XVI-lea, a fost complet refăcută în secolul al XIX-lea.

În biserică și alături de ea se află mormintele familiei domnitorului precum și mormântul mitropolitului cărturar Veniamin Costache. După cum se poate citi pe piatra de mormânt a domnitorului Alexandru Lăpușneanu acesta s-a călugărit în ultimul an al vieții sale (1568) sub numele de Pahomie.

Mănăstirea a avut un important rol cultural, ctitorul înființând aici o școală de muzică și o bibliotecă cu cărți și manuscrise.

Asemeni altor așezăminte bisericești din Moldova, Mănăstirea Slatina a fost jefuită în mai multe rânduri.

Ruler Alexandru Lapusneanu, represented with his entire family in the votive painting on the church narthex, founded it, and was also buried here.

Erected by local Transylvanian craftsmen, the monastery was hallowed, according to chronicler Grigore Ureche, on October 14, 1558. After that date, works continued on the princely house, the cells, the defense walls, and towers. Painted by Moldavian artists in the 16th century, the decoration was completely remade in the 19th century.

In the church and close to it stand the tombs of the princely family and of scholar and metropolitan Veniamin Costache. As indicated on the tombstone of Ruler, Alexandru Lapusneanu, the sovereign became a monk in the last year of his life (1568), taking the name of Pahomie.

The monastery played a remarkable cultural role, as the founder also set up here a music school and a library featuring various books and manuscripts.

The Slatina Monastery, just like other religious abodes in Moldavia, suffered frequent and severe despoliation.

Vedere generală a mănăstirii dinspre sud

General view of the monastery seen from south

Mănăstirea Galata

The Galata Monastery

Biserica mănăstirii

Vedere dinspre est.

The monastery church

View from east.

Mănăstirea Galata a fost ctitorită de domnitorul Petru Șchiopul și are hramul înălțării Domnului, fiind sfințită în 1584.

Biserica mănăstirii este o remarcabilă realizare arhitectonică, cu multe elemente de noutate și totodată o sinteză a influențelor bizantino-muntene și a elementelor tradiției moldovenești. Caracteristice pentru Galata sunt: înlocuirea peretelui dintre gropniță și naos cu trei arcade susținute de coloane, apariția turlei secundare peste pronaos, brâul median care împarte fațada în două, iluminarea absidelor cu trei ferestre. Pictura originală a bisericii, inclusiv frescele interioare, nu s-a păstrat, fiind distrusă laolaltă cu catapeteasma în incendiul din 1762. S-a păstrat totuși tabloul votiv care îl înfățișează pe Petru Șchiopul.

Casa domnească a fost zidită, de asemenea, de domnitorul Petru Șchiopul (în secolul al XVIII-lea i s-a adăugat etajul). Astăzi clădirea este restaurată și adăpostește muzeul mănăstirii.

Galata Monastery was founded by Ruler Peter the Lamé, was dedicated to the Ascension of the Lord, and was hallowed in 1584.

The monastery church is an outstanding architectural feat, with many novel elements, and at the same time a synthesis of Byzantine, Wallachian influences, and Moldavian traditional elements. Characteristic for Galata is the replacement of the wall between the mortuary and the naos with three arcades supported by columns, the secondary turret over the pronaos, the middle girdle that separates the façade into two, and the illumination of the apses by three windows. The original paintings of the church, the interior frescoes included, have not been preserved, being destroyed alongside the altar screen in the 1762 fire. A votive portrait has come down to us featuring Peter the Lamé.

Ruler Peter the Lamé also erected the princely house (another floor was added in the 18th century). Today the building has been restored and it houses the museum of the monastery.

Vedere aeriană dinspre sud-est

Bird's eye view from southeast

Mănăstirea Dragomirna

The Dragomirna Monastery

Turla bisericii, suplă, împodobită
cu sculpturi în piatră

The slender turret with sculpted
stone

Mănăstirea Dragomirna la 1857

Guașă de Knapp Franz Xavier.

The Dragomirna Monastery at 1857

Gouache by Knapp Franz Xavier.

Este o ctitorie din 1606-1609 a mitropolitului Anastasie Crimca. Biserica Mare (datând din 1609), în formă de navă, uimește prin bogăția decorației sculptate. Puternica incintă fortificată, cu ziduri înalte și turnuri masive, a fost construită de domnitorul Miron Barnovschi în 1627.

Silueta bisericii demonstrează o cu totul altă vârstă a arhitecturii religioase în Moldova. Caracteristicile stilului moldovenesc sunt păstrate, dar apar diferențe notabile față de bisericile de secol XVI; planul nu mai este triconc, dreptunghiul naosului este prelung și se continuă cu absida principală la est. Biserica prezintă câteva elemente specifice, care nu se mai regăsesc la nici un alt monument: brâul așezat la jumătatea înălțimii bisericii, care subliniază zveltețea construcției, folosirea pietrei brute, a pietrei netede și a celei sculptate în zone diferențiate ale paramentului.

It was built between 1606 and 1609 by metropolitan bishop Anastasie Crimca. The big nave-shaped church (dating from 1609), has an amazing sculptural decoration. Ruler Miron Barnovschi built these powerful fortified precincts, with tall walls and massive towers, in 1627.

The silhouette of the church points to an entirely different age of religious architecture in Moldavia. The characteristics of the Moldavian style are still visible, but with notable differences as to the 16th century monasteries. The church design is no longer trefoiled, the naos rectangle is long and continued by the main apse to the east. The church features several specific elements not to be found in any other monument: the girdle at mid height, which further accentuates the tallness of the construction, the use of raw stone, of smooth and sculpted stone in different areas of the wall facing.

Biserica mănăstirii,
văzută dinspre est

The monastery church,
seen from east

Vedere aeriană a mănăstirii dinspre nord-vest

Bird's eye view of the monastery seen from the northwest

Mănăstirea Bârnova

The Barnova Monastery

Biserica mănăstirii

Vedere generală dinspre nord-vest.
Se remarcă masivul turn de apărare
deasupra pridvorului bisericii.

The monastery church

General view from the northwest.
The massive defense tower above
the porch of the church should be
noticed.

A fost ctitorită de domnitorul Miron Barnovschi, în 1626-1629, fiind finalizată de Eustratie Dabija Voievod (înainte de 1665), înmormântat aici.

Biserica mănăstirii, construită în întregime din piatră fătuită, este o replică mai severă a celei de la Dragomirna. Incinta fortificată și casele domnești, ruinate, acum sunt în restaurare.

La ridicarea bisericii s-a folosit piatră, înălțându-se ziduri groase de peste 1 m, ornamentate cu lespezi de piatră cioplită. Planul bisericii este treflat, construcția este masivă, dominând peisajul aproape cu forța unei cetăți.

Founded by Ruler Miron Barnovschi, between 1626 and 1629, it was terminated by Ruler Eustratie Dabija (before 1665), who is also buried here.

The monastery church, a more severe replica of the Dragomirna Monastery, is constructed only in polished stone. The ruined fortified precincts and the princely house are being restored.

Stone was used for the thick walls of the church (more than one meter), decorated with slabs of carved stone. The design of the church is trefoiled, the construction is massive, towering over the neighborhood like a mighty citadel.

Fragment din fațada
nordică a bisericii

Fragment of the northern
façade of the church

Mănăstirea Sfinții Trei Ierarhi

The Holy Three Hierarchs Monastery

Biserica mănăstirii

O broderie de piatră sculptată acoperă în întregime clădirea.

The church of the Monastery

An embroidery of sculpted stone covers the building entirely.

Este o bijuterie a secolului al XVII-lea moldovenesc, fiind ctitorită de domnitorul Vasile Lupu și construită între 1635 și 1639. În 1641-1642 pictorii ruși Lidor Popeev, Iakov Gavrilov, Deiko Iakovlev, Pronka Nikitin, precum și zugravi români decorează Sfinții Trei Ierarhi. În 1646, mănăstirea este închinată călugărilor greci de la Muntele Athos.

Biserica, monument unic în arta medievală românească, este o capodoperă arhitecturală: construită în întregime din piatră, are fațadele acoperite de o fastuoasă decorație sculptată ca o minuțioasă dantelă, inițial aurită. Interiorul impresionează și el prin bogăția decorației și a concepției arhitecturale. Avariată de-a lungul secolelor de incendii și cutremure, biserica a fost restaurată în 1882-1890 de arhitectul Lecomte de Nouy, care a adus lăcașului o serie de modificări. Biserica adăpostește moaștele Cuvioasei Paraschiva (aduse pentru prima dată la 13 iunie 1641) iar în nișele sepulcrale se află osemintele lui Dimitrie Cantemir, mare cărturar și domnitor al Moldovei (1710-1711) și ale lui Alexandru Ioan Cuza, primul domnitor al Principatelor Române Unite (1859-1866).

The Holy Three Hierarchs is a gem of the Moldavian 17th century art. This is a foundation of Ruler Vasile Lupu, built between 1635 and 1639. Between 1641 and 1642, Russian painters Lidor Popeev, Iakov Gavrilov, Deiko Iakovlev, and Pronka Nikitin, as well as Romanian artists finished the decoration of the Holy Three Hierarchs. In 1646, the monastery was dedicated to the Greek monks on Mount Athos.

The church, a unique monument of Romanian medieval art, is a masterpiece of architecture. Built entirely in stone, its façades are covered with a majestic embroidery in stone, initially gilded. The interior is also impressive by its rich decoration and the architectural design. Damaged over the centuries by earthquakes and fires, the monument was restored between 1882 and 1890 by architect Lecomte de Nouy, who made several modifications to the construction. The church shelters the relics of the Holy Paraschiva (brought here for the first time on June 13, 1641). In the sepulchral niches, there rest Ruler Dimitrie Cantemir, a great scholar Ruler who ruled Moldavia between 1710 and 1711, and of Alexandru Ioan Cuza, the first ruler of the United Romanian Principalities (1859-1866).

Biserica mănăstirii
Vedere dinspre nord.

The monastery church
View from the north.

„Această mănăstire este unică și preafrumoasă; seamănă cu o cetate și este înconjurată cu ziduri de piatră... Sfânta biserică se află în mijlocul mănăstirii; ea este clădită în întregime din piatră fățuită, iar pe dinafară este toată sculptată cu o măiestrie artistică ce uimește mintea privitorului. Nu este nici cât un deget care să nu fie acoperit cu sculpturi; și sub streșină cornișele de piatră neagră sunt de asemenea sculptate... Toată lumea spune într-un glas că nici în Moldova, nici în țara Românească și nici la cazaci nu este vreo biserică comparabilă cu aceasta, nici prin podoabe, nici prin frumusețe, căci ea minunează mintea celor ce o vizitează...” Paul din Alep

“This monastery is unique and extremely beautiful. It resembles a citadel and is surrounded by stone walls. The holy church sits in the middle of the monastery, is made of fully-fashioned stone, and on the outside is sculpted with extreme craftsmanship that spellbinds the eye. There is not a single inch left unadorned, and the black cornices under the eaves are also carved. Everybody says in one voice that not in Moldavia, not in Wallachia, nor in the land of the Cossacks can you find a church comparable by its beauty or ornaments that fascinate the mind of visitors...” Paul of Aleppo

Vedere aeriană dinspre sud-vest

Bird's eye view from southwest

Ancadrament de fereastră bogat împodobit
Richly adorned window frame

Detaliu de motive florale și
geometrice sculptate în piatră
Floral and geometric motifs, sculpted
in stone, detail

Portretul doamnei Tudosca, soția voievodului Vasile Lupu

Broderie specifică secolului al XVII-lea, realizată pe catifea roșie. Portretul este pe deplin laic, realizat cu eleganță și deosebit rafinament. Costumul oglindește fastul Curții lui Vasile Lupu.

Portrait of Princess Tudosca, wife of Ruler Vasile Lupu

Embroidery specific for the 17th century, on red velvet. The portrait is fully lay, achieved with extreme elegance and refinement. The lady's costume evinces the splendor at Vasile Lupu's Court.

Mănăstirea Sfinții Trei Ierarhi

Cromolitografie de Carol Popp de Szathmari, secolul al XIX-lea.

The Three Ierarchs Monastery

Chromolitography by Carol Popp de Szathmari, 19th century.

Mănăstirea Sfinții Trei Ierarhi

Vedere generală dinspre sud-est (imagine de la sfârșitul secolului al XIX-lea).

The Three Ierarchs Monastery

General view from south-east (photo from the end of 19th century).

Portretul pictat al doamnei Tudosca

Fragment de frescă prelevat de la Sfinții Trei Ierarhi.

The painted portrait of Princess Tudosca

Fragment of a fresco taken out of the Holy Three Hierarchs Church.

Mănăstirea Cetățuia

The Cetatuia Monastery

Mănăstirea Cetățuia

Vedere dinspre sud-est.

The Cetatuia Monastery

View from southeast.

A fost construită în 1668-1672 din inițiativa domnitorului Gheorghe Duca. Biserica, de plan trilobat, cu turlle pe naos și pronaos, reia pe fațade, în forme simplificate, unele motive decorative ale bisericii Sfinții Trei Ierarhi. Deasupra pronaosului și naosului se ridică două turlle cu bază în formă de stea, specifică stilului moldovenesc. Sub raport arhitectural, Cetățuia este o copie sobră a Mănăstirii Sfinții Trei Ierarhi, ctitoria domnului Vasile Lupu de la 1639.

Pictura de la Cetățuia este o creație artistică deosebită, avându-i ca autori pe Mihai, Gheorghe și Dima din Iana, alături de pictori autohtoni care lucraseră și la Sfinții Trei Ierarhi. Acesta este ultimul mare ansamblu de pictură murală din Moldova în linia tradițiilor postbizantine. Pictura murală interioară a suferit intervenții în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea.

Protejat de o puternică centură de ziduri înalte, cu turn de piatră, complexul monastic mai cuprinde: casa domnească, cu două niveluri, casa ecumenească, dotată cu o sală gotică, corpul de chilii și baia turcească.

It was built between 1668-1672 at Ruler Gheorghe Duca's initiative. The trilobate church, with turrets on the naos and the pronaos, features on the façades simplified decorative elements inspired from the Holy Three Hierarchs Church of Iasi. Two turrets on a star foundation, specific for the Moldavian style, rise above the pronaos and the naos. In point of architecture, the Cetatuia is a sober copy of the Holy Three Hierarchs, founded by Ruler Vasile Lupu in 1639.

The painting of Cetatuia is special, its authors being Mihai, Gheorghe and Dima of Iana, together with local artists who had also worked on the Holy Three Hierarchs. It is the last impressive complex of Moldavian murals of the post-Byzantine tradition. The interior wall painting was altered in the 18th and 19th centuries.

Protected by a strong girdle of tall walls, with a stone tower, the religious compound also features a two-level princely house, an ecumenical house with a Gothic hall, a row of cells, and a Turkish bath.

Mănăstirea Cetățuia

Vedere aeriană dinspre sud-est.

The Cetatuia Monastery

Bird's eye view from the southeast.

Biserica mănăstirii văzută dinspre sud-vest

Dreapta:

Imagine de la începutul secolului al XX-lea.

Stânga:

Imagine actuală.

The Monastery Church seen from southwest

Right:

Photograph from the beginning of 20th century.

Left:

Nowdays photograph.

Incinta mănăstirii, colțul de nord-est

The northeastern corner of the monastery

Mănăstirea Agapia

The Agapia Monastery

Incinta Mănăstirii Agapia
văzută dinspre sud-est

The precincts of the Agapia Monastery
seen from the southeast

A fost ctitorită de hatmanul Gavriil, fratele lui Vasile Lupu, în 1642-1644, și își trage numele de la schitul construit de sihastrul Agapie, în secolul al XIV-lea.

Construcția Bisericii Mari de la Agapia a început la 16 octombrie 1642 și s-a încheiat la 3 septembrie 1644. Hatmanul Gavriil a apelat la arhitectul Enache Ctisi, născut și crescut la Constantinopol. Biserica este construită în plan triconc, pe temelie de piatră brută. Absidele au formă semicirculară, cele centrale fiind îmbrăcate la exterior în rezalite dreptunghiulare. În 1859-1862 s-au adăugat proscomidiarul, diaconiconul și un nou pridvor, cel vechi fiind integrat pronaosului. Fără a avea o arhitectură cu un stil specific, biserica este valoroasă prin pictura ei, executată de Nicolae Grigorescu în 1858-1861.

Așezământul a fost restaurat de mai multe ori: între 1848 și 1858, când biserica a suferit mai multe transformări, în 1882 și în 1903, când s-a reînnoit toată incinta și s-au făcut clădiri pentru ateliere. Mănăstirea are o colecție de artă și obiecte bisericești.

Erected by War Minister Gavriil, brother of Ruler Vasile Lupu, between 1642 and 1644, it gets its name from the skete constructed by recluse Agapie, in the 14th century.

The construction of the big church of Agapia started on October 16, 1642 and ended on September 3, 1644. For the purpose Minister Gavriil hired architect Enache Citisi, born and raised in Constantinople. The church has a trefoil structure, on a raw stone foundation. The apses are semicircular, the central one being adorned by rectangular projections. A prothesis, and a diaconicon were later added, as well as a new porch, the old one being integrated into the pronaos. While not in a specific style, the church is valuable by its painting, the work of Nicolae Grigorescu between 1858 and 1861.

The abode was restored several times between 1848 and 1858, when the church underwent various transformations, in 1882, and in 1903, when the entire precincts were renewed, and workshops were set up. The church boasts a collection of art and religious items.

Latura de vest a incintei:
stăreția și chiliile

The western side of the precincts:
the abbey and the cells

Bolta naosului: *Iisus Hristos Pantocrator*
Pictură murală de Nicolae Grigorescu.

The vault of the nave: *Jesus Christ Pantocrator*
Mural painting by Nicolae Grigorescu.

Naosul bisericii: *Sfânta Ecaterina*
Pictură murală de Nicolae Grigorescu.

The nave: *St. Ecaterina*
Mural painting by Nicolae Grigorescu.

Mănăstirea Văratec

The Varatec Monastery

Biserica mănăstirii, văzută dinspre est
The monastery church, seen from east

Mănăstirea a fost ctitorită în 1785 de fiica unui preot din Iași, călugărită sub numele Olimpiada, sub îndrumarea faimosului călugăr-cărturar Paisie Velicicovski, stareț al Mănăstirii Neamț.

Biserica actuală a fost construită în 1808-1812 pe locul celei vechi și a fost pictată în 1841. Biserica „Adormirea Maicii Domnului” din mijlocul incintei, în fața căreia se află statuia în bronz a Safta Brâncoveanu, realizată în 1935 de Ion Jalea, îmbină formule tradiționale moldovenești cu elemente neoclasiche. Biserica este construită din piatră și cărămidă, având două turle rotunde și zvelte. Intrările, situate pe laturile de sud și de nord sunt străjuite de două pridvoare mici cu acoperiș bulbat și profile greoaie, ce contrastează cu linia elansată a edificiului.

Mănăstirea are o bogată colecție muzeală.

The daughter of a priest from Iasi, a nun called Olimpiada, founded it in 1785 under the supervision of the famous scholar monk Paisie Velicicovski, abbot of Neamt Monastery.

The present church was built between 1808 and 1812 on the spot of an older one, and it was painted in 1841. The Dormition of the Virgin Church sits in the middle of the precincts, facing the statue of Safta Brancoveanu, sculpted in 1935 by Ion Jalea. The church, built in stone and brick, with two round, svelte turrets blends traditional Moldavian and neo-classic elements. The entries on the southern and northern sides are guarded by two small porches with bulbous roof and heavy profile, contrasting to the slender line of the edifice.

The monastery has a rich museum collection.

Mănăstirea Văratec la începutul secolului al XX-lea

The Varatec Monastery at the beginning of 20th century

Maica Domnului cu Pruncul

Icoană pe lemn, Moldova, prima jumătate a secolul al XVI-lea (Muzeul Mănăstirii Văratec).

The Madonna with the Child

Icon on wood, Moldavia, the first half of the 16th century (Museum of Varatec Monastery).

Mănăstirea Văratec

Vedere aeriană.

The Varatec Monastery

Bird's eye view.

Statuia de bronz a Saftai Brâncoveanu,
realizată de Ion Jalea

Bronze statue of Safta Brancoveanu
by Ion Jalea

Casă monahală din incinta mănăstirii

Monk house within the monastery precincts

Mănăstirea Secu

The Secu Monastery

Biserica văzută dinspre nord-vest

În luneta de deasupra intrării, *Sfântul Ioan Botezătorul*, patronul mănăstirii.

The church seen from the northwest

Above the entrance, St. *John the Baptist*, the patron of the monastery.

Colțul de nord-est a incintei, cu chiliile și paraclisul *Sfântul Nicolae* (1824)

The northeastern side of the precincts, with the cells and the Saint Nicholas Chapel (1824)

A fost ctitorită în anul 1602 de către marele vornic Nestor Ureche (tatăl cronicarului Grigore Ureche), pe locul unui schit datând din secolul al XVI-lea.

Biserica mănăstirii marchează o dată importantă în istoria arhitecturii din Moldova prin influența muntenească profundă în construcția edificiului. Ea reflectă o puternică influență arhitecturală muntenească, iar în timp ea a fost augmentată cu un pridvor (secolul al XVIII-lea) și un diaconicon (secolul al XIX-lea). În 1850 a fost pictată în întregime. Frumoasa incintă fortificată este întărită cu turnuri, corpuri de clădire pe patru laturi și două paraclise. Ansamblul a fost restaurat între 1966 și 1976.

Justice Chief Nestor Ureche (father of chronicler Grigore Ureche) erected it in 1602 in the place of a skete dating to the 16th century.

The monastery church marks an important date in the history of Moldavian architecture owing to the categorical Wallachian influence manifest in the entire construction. The church evinces a strong Wallachian influence. In time, a porch was added (the 18th century) as well as a diaconicon (the 19th century). In 1850, it was entirely painted. Towers, four-side square buildings, and two chapels enhance the beautiful fortified precincts. The ensemble was restored between 1966 and 1976.

Incinta mănăstirii, cu biserica și
aghiazmatarul
Vedere dinspre sud-vest.

The courtyard of the monastery,
with the church and the holy
waterfont
View from southwest.

Incinta mănăstirii, cu biserica,
turnul porții, aghiazmatarul și o
parte din chilli
Vedere dinspre sud-est.

Inner court of the monastery,
with the church, the baptistery
and a number of cells
View from southeast.

Vedere generală dinspre sud-est
a incintei fortificate

General view from southeast of
the fortified monastery

Broderii moldovenești

Moldavian embroideries

Broderia epocii lui Ștefan cel Mare este la nivelul realizărilor picturii murale și al manuscriselor miniaturate, stând mărturie pentru existența unei școli de pictură cu tradiție în Moldova. Printre epitafele, dverele, epitrahilele moldovenești se găsesc adevărate capodopere, unele dintre acestea demonstrând o desăvârșită măiestrie a compoziției și a coloristicii.

The embroideries dating to the reign of Stephen the Great stand proudly next to the illuminated manuscripts of the time, attesting to a school of painting of long tradition in Moldavia. There are genuine masterpieces among the Moldavian liturgical veils, the altar curtains, and the stoles all of which evince a perfect mastery of the composition and of the colors.

Epitaful lui Silvan (1437)

Realizat la Mănăstirea Neamț, compoziție perfect echilibrată, dominată de monumentalitate și de o armonie extraordinară a culorilor, figurilor, gesturilor și proporțiilor. Epitaful lui Silvan inaugurează seria broderiilor monumentale, devenind un model clasic al epitafelor moldovenești.

Silvan's liturgical veil (1437)

Achieved at Neamt Monastery, the composition is perfectly balanced, with an air of monumentality and a fantastic harmony of the colors, figures, gestures and proportions. Silvan's liturgical veil inaugurated the series of monumental embroideries, remaining a classic of Moldavian liturgical cloths.

Dvera Adormirii Maicii Domnului

(10 august 1510)

Aceeași monumentalitate a epitafului moldovenesc, cu o extraordinară știință a compoziției, a echilibrului interior al scenei, cu figuri monumentale și gesturi rituale perfect echilibrate.

Altar curtain featuring the Dormition of the Virgin

(10 August 1510)

The same monumentality as in all Moldavian liturgical veil blends here with an extraordinary science of the composition, of poised scenes, gorgeous figures, and perfectly balanced ritual gestures.

Acoperământul de mormânt al Mariei de Mangop

Broderie cu fir de aur, argint și mătase colorată pe un fond de atlas roșu dublat cu pânză de în în culoare naturală.

În chenar, o inscripție comemorativă în limba slavonă, brodată cu fir de aur și argint aurit: „Acesta este acoperământul roabei lui Dumnezeu, binecredincioasa și de Hristos iubitoarea doamnă a lui Io Ștefan Voievod, domnul țării Moldovei, Maria, care a trecut la veșnicul lăcaș în anul 6985 (1477), luna decembrie 19, în ceasul al cincilea din zi.”

Portretul funerar al Mariei de Mangop este o capodoperă a artei moldovenești a secolului al XIV-lea, o compoziție de un rafinament desăvârșit, totodată monumental și plin de fragilitatea omenescului pieritor, impresionând privirea prin puritate și strălucire princiară. G. Oprescu numea broderia „o capodoperă ce poate sta alături de opera lui Dürer sau Holbein”.

Tomb cloth of Maria of Mangop

Embroidery in gold, silver, and colored silk thread on a background of red Indian satin doubled by linen. All around, the border carries a commemorative inscription in Old Church Slavonic, in gold and silver thread: “This is the tomb cloth of Maria, God’s servant, the true believer and God-loving spouse of His Royal Highness Ruler Stephen, who went to glory in the year 6985 (1477), December 19, at the fifth hour of the day.”

The funerary portrait of Maria of Mangop is a masterpiece of 14th century Moldavian art. It is a highly refined composition, monumental and yet fragile like everything that is mortal, and it catches the eye by its princely purity and resplendence.

G. Oprescu said that the embroidery was “a masterpiece that could vie with works by Durer or Holbein”.

Răstignirea, broderie (1500)
 Detaliu reprezentând portretul lui Ștefan cel Mare.

Crucifixion, embroidery (1500)
 Detail representing the portrait of Stephen the Great.

Răstignirea, broderie (1500)
 Detaliu reprezentând portretul Doamnei Maria Voichița.

Crucifixion, embroidery (1500)
 Detail representing the portrait of Princess Maria Voichita.

Caracteristică pentru broderia de secol XVII este folosirea catifelei roșii ca fundal pentru imaginile figurative și pentru motivele ornamentale cusute cu fir de aur.

Seventeenth-century embroideries characteristically used red velvet as background for figurative images and for the ornamental motifs sewn with golden thread.

**Acoperământul de mormânt al lui
Simion Movilă**

Compoziția păstrează canonul pozei funerare și sobrietatea necesară unui astfel de portret.

Tomb cloth of Simeon Movila

The composition obeys the rigors of funerary poses and the sobriety appropriate to such portraits.

Acoperământul de mormânt al lui Ieremia Movilă

Spre deosebire de portretul funerar al fratelui său, aici compoziția nu păstrează canonul, Ieremia Movilă apărând într-o poză autoritară, plină de emfază, o imagine de portret lumesc, fără emoția „vânilor” viitoare.

Tomb cloth of Ieremia Movila

Unlike the funerary portrait of his brother, this composition does not obey the traditional rigors, Ieremia Movila being presented in an authoritative, emphatic pose, in a lay kind of portrait, far from the demanding future “judgement”.

Dvera de la Slatina (1561)

A fost dăruită de Alexandru Lăpușneanu ctitoriei sale. Voievodul apare în postura de donator împreună cu soția sa, Doamna Ruxandra. În centrul imaginii, Sfinții Petru și Pavel susținând un templu cu cupolă și coloane. Doi îngeri sunt așezați în spatele donatorilor și doi serafimi stau deasupra lor.

The Slatina altar curtain (1561)

Presented by Ruler Alexandru Lapusneanu presented to his famous foundation. He is presented as the donor accompanied by his wife, Princess Ruxandra. In the center, Saint Peter and Paul support a temple with a dome and pillars. Behind the donors there stand two angels and two seraphims.

Text / Text
Mihai Gheorghiu

Legende / Captions
Mihai Gheorghiu
Valeriu Cimpoeu

Versiune engleză / English version
Alina Cârâc

Imagini / Photograph Credits
Dan Ioan Dinescu
Ștefan Petrescu
Mircea Savu

Imagini de arhivă / Archive images
Fundația ARTEXPO
NOI Media Print
Colecții private
Biblioteca Academiei Române

Concepție grafică / Graphic Design
TANIT DESIGN srl. – Mihaela Dulea
MECENA Consult srl. – Ovidiu Morar

DTP
Gabriel Nicula

Coordonator proiect / Project co-ordinator
Arpad Harangozo